

Undervisningsbeskrivelse

Termin	2017-2019
Institution	Favrskov Gymnasium
Uddannelse	stx
Fag og niveau	Fysik B-niveau
Lærer	Ruth Bluhm (RB)
Hold	1x-2x

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Energi
Titel 2	Lyd
Titel 3	Lys
Titel 4	Solsystemet og Verdensbilleder
Titel 5	Kosmologi
Titel 6	Elektriske kredsløb
Titel 7	Kinematik og dynamik
Titel 8	Tryk og opdrift
Titel 9	Atomter, atomkerner og radioaktivitet

Titel 1 Uge 44-50 2017	Energi
Indhold	<p>Energiformer, energibevarelse, energienheder, energiomdannelser, effekt og nyttevirkning. Mekanisk energi. Varmelære: specifik varmekapacitet, smeltevarme, fordampningsvarme, brændværdi.</p> <p>Materiale: Fysikportalen, Gyldendal Afsnit 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8</p> <p>Eksperimenter: Forsøg med blypose One Note- øvelser Effekten af en hånd 104 Nyttevirkning af en elkedel. 105 Energiindhold i en peanutt 107 eller fra NV Grupperapport over følgende 3stk: Specifik varmekapacitet for et fast stof 103 Isens smeltevarme. 106 Vands fordampningsvarme 108</p> <p>Mekanisk energibevarelse, videoanalyse Frit fald (stor bold)</p>
Omfang	12 blokke af 95 min
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • Anvendelse af formler/modeller til beskrivelse af fysiske fænomener. • At kunne lave beregninger af fysiske størrelser ud fra grundlæggende begreber og modeller. • At kunne skelne mellem fysiske størrelser og enheder. • At kunne opnå indsigt i den naturvidenskabelige arbejdsmetode og tankegang.
Væsentligste arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none"> • Klasseundervisning. • Gruppe- og pararbejde i forbindelse med skriftligt arbejde. • Eksperimentelt arbejde i mindre grupper.

Titel 2	Lyd
Indhold	<p>Bølger: karakteristiske størrelser (bølgelængde, periode, frekvens, udbredelsesfart, bølgeformlen) Opfattelse af lyd, øret, bølgetyper. Bølgeegenskaber (refleksion, diffraktion, interferens), Resonans, stående bølger. Strenginstrumenter, blæseinstrumenter, toner. Dopplereffekt.</p> <p><u>Materiale:</u> Fysikportalen, Gyldendal Afsnit 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8 Note: (4 sider): Interferens</p> <p><u>Eksperimentelt arbejde:</u> Introforsøg til lyd (rør af forskellig længde, tykkelse og materialer) Bestemmelse af lydens hastighed (klaptræ) Måling på klassen af høregrænsen Måling af lydstyrke fra mobiltelefon Optagelse af lyd på computer med LoggerPro. (stemmegaffel, sang, støj.) Frekvensanalyse af stemmegaffel og en guitar.</p> <p>Snorbølger (stående bølger på en streng). Udvidet. Farten af bølgerne bestemmes. Formlen for hastigheden eftervises grafisk. Rapport</p> <p>Måling af grundtonen fra et reagensglas ved brug af frekvensspektrum. (halvåbent luftrør)</p>
Omfang	15 blokke af 95 min
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • At kunne relatere de fysikfaglige begreber til musikfagets fagbegreber • Rapportering og efterbehandling af eksperimentelt arbejde • At kunne beskrive og udføre enkle fysiske eksperimenter og opstille og kontrollere hypoteser
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning Parsamarbejde ved opgaveregning. Eksperimentelt arbejde i mindre grupper

Titel 3	Lys
Indhold	<p>Det elektromagnetiske spektrum, synligt lys. Fotoner, emission og absorption, emission- og absorptionsspektre. Øjets anatomi. Optisk gitter, gitterligningen. Refleksion og brydning (refraktion), totalreflektion. Snells lov Linser. Lys i naturen (elevoplæg med småforsøg)</p> <p><u>Materiale:</u> Fysikportalen Afsnit 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.7, 3.8, 3.9 Lysets farver. (One Note) Diamanter (One Note)</p> <p><u>Supplerende stof:</u> Linser: linsestyrke, billeddannelse, linseformlen, sammensætning af linser Nærsynethed og langsynethed. <u>Materiale:</u> Fysik i fokus: Ole Keller, Jan Møller. Systime 1992: s. 10-30 +38</p> <p><u>Ekspérimentelt arbejde:</u> Optagelse af spektre fra forskellige lyskilder (grundstofspektre, forskellige elpærer, laser, solen) Farvegengivelse af forskellige elpærer (M&M's) Farveforsøg (additiv- og subtraktiv farveblanding)</p> <p>Bølgelængden af lyset fra en laser. Bestemmelse af hårtykkelse.</p> <p>Lysets brydning i en glasklods (bestemmelse af brydningsforhold) Projekt om linser (aflevering)</p>
Omfang	15 blokke af 95 min
Særlige fokuspunkter	<ul style="list-style-type: none"> • Opgavetræning (gitterformel, brydningsindeks og totalreflektion) • At se eksempler på anvendelse af fysikken til forståelse af fænomener i hverdagen. • Rapport og journalarbejde • At kunne beskrive og udføre enkle fysiske eksperimenter og opstille og kontrollere hypoteser
Væsentligste arbejdsformer	<p>Klasseundervisning Parsamarbejde ved opgaveregning. Ekspérimentelt arbejde i mindre grupper</p>

Titel 4	Solsystemet og Verdensbilledet
Indhold	<p>Jordens dannelse, jordens rotationer. Den nære astronomi: dag/nat, årstider, månens faser, formørkelser o.m.a. (midnatssol, polarcirkel, solhverv, jævndøgn, tidevand) Solsystemets opbygning. Elevoplæg i grupper med opponentgrupper</p> <p>Historiske verdensbilleder.</p> <p><u>Materialer:</u> Fysikportalen, Gyldendal Afsnit 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6</p> <p><u>Eksperimentelt arbejde:</u> Jordens rotationsperiode: - Bestemmelse af døgnets længde.</p>
Omfang	5 blokke
Særlige fokuspunkter	At kunne forklare umiddelbart observerbare naturfænomener Fysikkens bidrag til det naturvidenskabelige verdensbillede, herunder samspillet med religion
Væsentligste arbejdsformer	Gruppearbejde/projektarbejde Klassediskussion Arbejde med informationssøgning på hjemmesider

Titel 5	Kosmologi
Indhold	<p>Galakser, størrelsesforhold i universet. Hubbles lov, universets udvidelse. Big Bang, det kosmologiske princip. Afstandsbestemmelse i Universet, absolut og tilsyneladende lysstyrke. Rødforskydning og hastighedsbestemmelse.</p> <p><u>Materiale:</u> Fysikportalen, Gyldendal Afsnit 4.1, 4.2, 4.3</p> <p><u>Eksperimentelt</u> Universet som en ballon med konkrete opmålinger og beregninger. Udmåling af afstande, beregning af hastigheder og eftervisning af Hubbles lov.</p>
Omfang	6 blokke
Særlige fokuspunkter	<p>Kunne opstille og anvende modeller til kvalitativ eller kvantitativ forklaring af fysiske fænomener, begreber og modeller.</p> <p>Regneopgaver i rødforskydning af galakser (forskellige typer spektre)</p>
Væsentligste arbejdsformer	<p>Gruppearbejde/pararbejde Klassediskussion</p>

Titel 6	Elektriske kredsløb
Indhold	<p>Elektrisk ladning, strømstyrke, spændingsforskel, resistans, karakteristikker, kobling af resistorer, spændingskilder, elektriske energi og effekt, energiomsætning i et kredsløb. Ohms love, Kirchhoffs love, Joules lov. Resistivitet og resistans.</p> <p>Materialer: Fysikportalen; Gyldendal Afsnit 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6</p> <p>Ekspérimentelt arbejde: Karakteristikker med LoggerPro dataopsamlingsudstyr. Resistorkoblinger med brug af multimeter (resistansmåling). Ohms 2. lov (rapport) Appelsinbatteri (demo) Joules lov. (rapport)</p>
Omfang	12 blokke
Særlige fokus-punkter	<ul style="list-style-type: none"> - At kunne regne på simple elektriske kredsløb - at få eksperimentelle færdigheder indenfor elektriske kredsløb med skolens dataopsamlings udstyr og efterbehandle data (Logger Pro) - at kunne opstille og anvende modeller til kvalitativ eller kvantitativ forklaring af fysiske fænomener.
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning/ pararbejde/anvendelse af IT fagprogrammer/ eksperimentelt arbejde i mindre grupper.

Titel 7	Kinematik og dynamik
Indhold	<p>Hastighed og acceleration, bevægelsesligninger for bevægelse med konstant fart, henholdsvis konstant acceleration. Bevægelse i to dimensioner, uafhængighedsprincippet. Skråt kast.</p> <p>Kraftbegrebet, Newtons love, Tyngdekraft, gnidningskraft, luftmodstand, formfaktor. Kraft og arbejde, arbejdssætningen. Kræfter i to dimensioner</p> <p><u>Materialer:</u> Fysikportalen, Gyldendal Afsnit 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5 Afsnit 10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.5</p> <p>Eksperimentelt arbejde: Småforsøg: Frit fald udført med bevægelsessensor uden og med luftmodstand. (t,s) og (t,v) grafer analyseret. Luftmodstand på lille og stor ballon (aktivitet 10.5) Luftmodstand på kageforme. Gnidningskoefficient (simple forsøg med konstant fart)</p> <p>Kastebevægelsen, videoanalyse (rapport)</p>
Omfang	16 blokke
Særlige fokuspunkter	<p>Eksperimentelt arbejde med dataopsamlings udstyr. Brug af Logger pro til efterbehandling af data. Opgaveregning. Rapportering.</p>
Væsentligste arbejdsformer	<p>Klasseundervisning/Eksperimentelt arbejde i mindre grupper. Pararbejde ved opgaveregning.</p>

Titel 8	Tryk og opdrift
Indhold	<p>Tryk, tryk i væsker, opdrift, Archimedes lov. Densitet og opdrift, varmluftballoner. Ideale gasser, gaslovene og idealgasligningen</p> <p><u>Materiale:</u> Fysikportalen Afsnit 11.1, 11.2, 11.3, 11.4</p> <p>Eksperimentelt arbejde: Små demoforsøg om densitet og opdrift: Isklump i vand. Isklump i sprit. Et æg flyder i saltvand.</p> <p>Opdrift i en væske - eftervisning af Archimedes lov. Boyle-Mariottes lov (rapport) Gay-Lussacs lov (rapport)</p> <p>Hjemmelavet lift (demo) Leg med heliumballoner.</p>
Omfang	8 blokke
Særlige fokuspunkter	<p>Kunne opstille og anvende modeller til kvalitativ eller kvantitativ forklaring af fysiske fænomener, begreber og modeller.</p> <p>Selvstændigt at udøve eksperimentelt arbejde.</p>
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning/ /anvendelse af IT fagprogrammer (LoggerPro)/ eksperimentelt arbejde i mindre grupper.

Titel 9	Atomer, atomkerner og radioaktivitet.
Indhold	<p>Bohrs atommodel, Bohrs postulater. Hydrogenatomets energiniveauer, Hydrogens emissions serier. Rydbergs formel.</p> <p>Nukleoner og nuklider, isotoper, kernekort. Kerneomdannelser, Einsteins formel, Q-værdi. Massedefekt og bindingsenergi.</p> <p>Ioniserende stråling, radioaktivt henfald, henfaldsloven, aktivitet. Måling af radioaktivitet, G-M-røret. Andre typer reaktioner, spontan fission, induceret fission og kædereaktioner. Beskyttelse mod stråling, absorptionsloven, afstandskvadratloven. Absorberet stråling, dosisækvivalent.</p> <p>Materialer: Fysikportalen, Gyldendal Afsnit 7.1, 7.2, 7.3, 7.4 Afsnit 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8</p> <p>Elevoplæg omkring tekniske anvendelser af fissions- og fusionsenergi: Termiske reaktorer, formeringsreaktorer, fusionsenergi/reaktorer, atombomber, brintbomben, katastrofer, historisk.</p> <p>Opgave: Radioaktive familier</p> <p>Eksperimenter: Spektrallinier (goniometer), hydrogen og beregninger ved Balmerformel (rapport) Henfaldsloven, halveringstiden for Ba* (rapport) Absorptionsloven (bly og spegepølse) (FFS1)</p>
Omfang	18 blokke
Særlige fokus-punkter	<p>At kunne udføre fysiske eksperimenter med givet udstyr og præsentere resultaterne hensigtsmæssigt</p> <p>Opgaveregning vedrørende hydrogens energier og spektralserier Opgaveregning i reaktioners Q-værdi Træning i opskrivning af henfaldsskemaer og ”vandring i kernekort”</p>

Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning /pararbejde/ eksperimentelt arbejde i mindre grupper
---------------------------------------	---

Titel 11	Kernefysik og radioaktivitet (incl. titel 5: AT forløb Atombomben)
Indhold	<p>Atomkerner, isotoper, kernekort Kerneomdannelser, Einsteins formel, Q-værdi Massedefekt og bindingsenergi, bindingsenergi og Q-værdi Radiaktive henfaldstyper samt andre reaktioner; herunder fission og fusion. Henfaldsloven og aktivitet. Måling af radioaktivitet, G-M røret Absorption af radioaktiv stråling, svækkelsesloven (absorptionsloven) Biologisk virkning af ioniserende stråling, absorberet dosis, dosisækvivalent</p> <p><u>Eksperimentelt arbejde:</u></p> <p>Henfaldsloven kilde: Ba-137* (minigenerator), halveringstid. Udført i AT forløbet. Model af henfaldsloven: terningkast, herunder bestemmelse af sandsynligheden for, at udfaldet bliver en sekser. Afstandskvadratloven udført i AT-forløbet. Svækkelsesloven (absorptionsloven). Gammastrålings absorption i bly. Halverings- tykkelse.</p> <p>Opgave: Radioaktive familier.</p>

Omfang	12 blokke
Særlige fokus-punkter	<p>Kunne behandle eksperimentelle data med henblik på at diskutere matematiske sammenhænge mellem fysiske størrelser</p> <p>Gennem eksempler og i samspil med andre fag at kunne perspektivere fysikkens bidrag til forståelse af såvel naturfænomener som teknologiske anvendelser.</p> <p>Ud fra grundlæggende begreber og modeller kunne foretage beregninger af fysiske størrelser.</p>
Væsentligste arbejdsformer	Klasseundervisning/ /anvendelse af IT fagprogrammer/ eksperimentelt arbejde i mindre grupper.